

Wšitko je móžne – pola Boha

**Štož pola čłowjekow je njemóžne,
 to je pola Boha móžne.**

(Lk 18,27)

Hody su nimo. Mějachmy drje wšitcy bohaty swjeden. Dary so šćedriwje rozdawachu, na jědži njeje so lutowało. Mjez sobu so wopytachmy, wužiwojo zhromadnosć w swójbje. Smy žiwi w bohatym kraju. Nam so derje dze. Materielne wěcy steja w našej towaršnosći na přenim městnje. Nowiny su polne rozważowanjow wo tym, kak so hospodarstwo wuwije, hač budže rozrost a stopnjowanje abo recesija a kriza. Dawaja so pokiwy za lutowanje abo za překlepane wužiwanje wšelakich paragrafow.

W přirunowanju z nami běše žiwjenje na kralowskim dworje w srjedzowěku runjewon skromne. Stwy a žurle běchu tehdy lědma wutepjene, jenož kožuchi dawachu četu trochu ćoploty. Tajkeje přijomneje, ćopteje drasty, kaž ju džensa mamy, tehdy hišće njebě. Jědž njeběše zdawna tajka dobra a slódna, hdyž so tola wšo na wotewrjenym wohenju warješe a pražeše. Hygieniske wobstojnosće běchu tež na hrodach tajke, zo by džensa socialny zarjad zakročil. Ludžo njemějachu telewizor, płokansku mašinu abo awto. Smy žiwi w bohatym kraju.

Jezus warnowaše swojich wučomnikow před strachami, kiž wuchadžeja z bohatstwa. „Kak ćežko přińdu bohaći do Božeho kralstwa!“ Strach je woprawdže wulki. Bohaty so rady spušća na swoje wobsydstwo. Pjenjezy su jemu wažna zepěra, hdyž planuje swój přichod. Starosć wo materielne wěcy zaběra bohateho bóle hač chudeho. Tu ma so něšto wuporjedzić, tam

maja so pjenježne naležnosće rjadować. Nowe sklady maja so založić. Jezus jasnje spóznowa, kak starosće wo wobsydstwo dušu čłowjeka zapřadu, tak zo so njespušći na žiweho Boha, kotryž tola wšitkich zežiwi.

Jezus je wužiwał jara wótre přirunanje: „Lóšo je, zo kamel přeńdže přez jehline wucho, dyžli zo bohaty přińdže do Božeho kralstwa.“ Najwjetše zwěrjo w Israelu,

móže twjerde wutroby zmjehčić, wón móže džiwy skutkować, hdžež my bohaći stejimy před zawrjenymi durjemi. Wšitko materielne je druhorjadne porno jeho hnadnemu skutkowanju a žohnowanju.

Stejimy na proze do noweho lěta. Cyrkej je postajiła Jezusowe słowo jako hrono lěta 2009. „Štož pola čłowjekow je njemóžne, to je pola Boha móžne.“ Smy wšitcy žiwi z Božeje hnady a z jeho lubosće. Wšitko

zaleži na jeho žohnowanju. Hdyž te nimamy, tak nam tež wšitke bohatstwo njepomha. Bóh popřeje nam naše žiwjenje. Swoje bohatstwo mamy widžeć jako dowěrjeny dar, z kotrymž mamy rozumnje wobchadžeć. Biblija sej nježada wuswojenje a wotedaće. Ludžo, kiž su spytali wšitko sprawnje rozdželić z tym, zo bohatym swójtwo zebrachu, su na kóncu dowjedli wšitkich do hubjenstwa. Jich čas je nimo. Wostanje pak naš naddaw, spóznać Božu wolu tež za naše materielne wobsydstwo a so jemu

Krasna Boža stwórba – krajina w zymskej pyše

Rys.: J. Zejfart

štož kamel tehdy běše, ženje njeje hišće přešlo přez móličke wucho małeje jehły. Jezus je lubował tajke słowa kaž worjeh, kotrež zo saščěpjeja, kotrež nas znjeměruju, kotrež wuwabjeja naše prašenja. Hnydom wšak so staja hłowne, najwažniše prašenje, kotrež je so Jezusej tež stajilo wot tych, kiž jeho tehdy slyšachu: „Štó móže potom zbožny być?“ Njejsmy da my wšitcy bohaći? Njejsmy my wšitcy kaž kamel, kotryž njepřeńdže přez wucho jehły? Jezusowa watmołwa je zaso napoł hódančka: „Štož pola čłowjekow je njemóžne, to je pola Boha móžne.“ Drje nima bohaty žaneje wulkeje šansy, přez sebe a swoje skutkowanje do njebies přińć. Tola Boža hnada, jeho smilenje a wodawanje je wjetše hač naše materielne nastajenje. Bóh

w wšitkich položanjach dowěrić. Bóh móže stwjerdnjene wutroby wotewrěć.

W powojńskim času knježešter nuz a skromnosć. Cyrkwje běchu polniše hač džensa, zhromadnosć mjez ludźimi běše wjetša. Prašamy-li so džensa tych, kiž su tutón čas dožiwili, tak woni nam praja, zo běchu to na cyłk widžane zbožowniše časy hač džensa. Džiwy so stawachu.

Budžemy Jezusowe słowo přeco zaso slyšeć jako napominanje, zo njeleži woprawdžite zbožo w polnej móšni, ale w polnej wutrobje. Bóh móže naše wutroby wobnowić, zo so na njeho spušćamy a na jeho hnadu. Wón chce, zo smy mjaz sobu w lubosći žiwi. Štóž so jemu dowěrja, smě džiwy dožiwić. Ničo njeje njemóžne.

Jan Malink

Wupuć do Egyptowskeje

Běše čicho w hródzi w Betlehemje. Marja, džěcatko a Jozef spachu. Přetož běše nóc.

Jozef sonješe. Džiješe so jemu wo jandželu a jandžel rjekny jemu: „Wubudź Marju a džěcatko. Dyrbicie Betlehem spěšnje wopuścić. Kral Herodes pyta waše džěcatko, Jezusa. Ma zle w myslach. Dži z Marju a z džěcatkom do Egyptowskeje, do kraja pyramidow. Tam sće wy wěšći.“

Jozef wotući a přemysłowaše wo sonje.

Słowa jandžela měješe derje w pomjatu. Što

činić? Wěrješe słowam jandžela a wubudzi Marju, hačrunjež běše hišće nóc. Měsačk a hwězdy swěćachu, jako podachu so na puć, na čězki puć do Egyptowskeje. Tam běchu někotre lěta žiwi.

Jako běše kral Herodes wumřel, džiješe so Jozefej znowa wo jandželu. Tutón

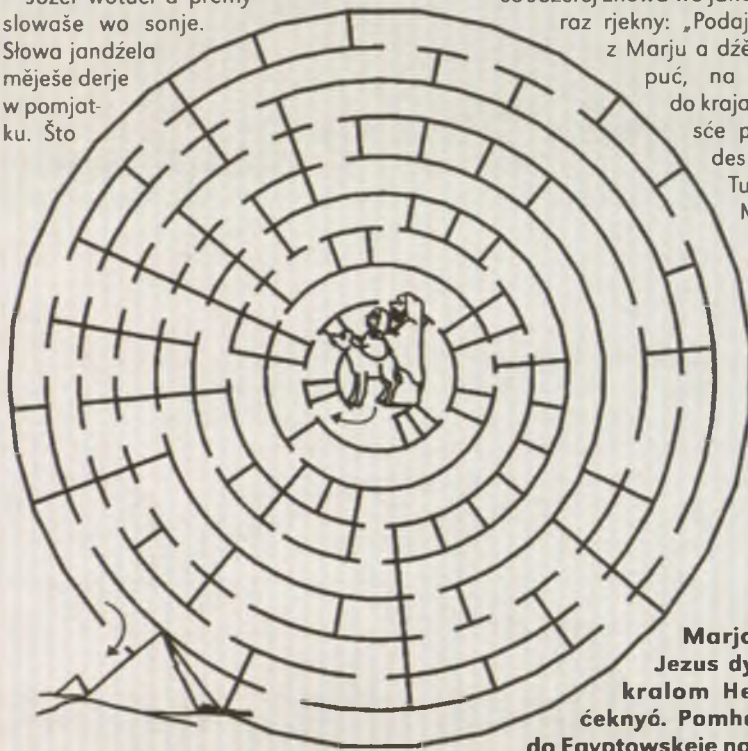
raz rjekny: „Podaj so znowa z Marju a džěcatkom na

puć, na wróćopuć, do kraja, z kotrehož sće přišli. Herodes je wumřel.“

Tuž džěchu Marja a Jozef z džěcatkom do Nacareta, hdžě Jezus džěcatko wotrosće.

Gabriela Gruhlowa

Marja, Jozef a Jezus dyrba před kralom Herodesom čekny. Pomhaj jim puć do Egyptowskeje namakać.

*Za nowe lěto 2009
pieje wam Bože žohnowanje,
čilosć a strowosć a wšitko,
štož je wam trěbne na čěle a duši.*
redakcija Pomhaj Bóh

Wjerski lěta 2009

24.01. sobota

09.30 sobotawska zhromadźizna Serbskeho wosadneho zwjazka w Budyšinje

16.02. pónđzela

09.30 kublanski dzeń w Budyšinje na Michalskej farje

31.05. swjatkownička

18.00 ekumeniska nutrnosć w Budyšinje w Michalskej cyrkwi

14.06. 1. njedžela po swjatej Trojicy

09.30 serbski swjedžen we Wojerecach

21.06. 2. njedžela po swjatej Trojicy

Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń w Delnej Łužicy

03.08.–07.08. nabožny tydžen za džěci w Ebersdorfje pola Lubija

29.08. sobota

dworowy swjedžen we Wuježku pola Bukec

31.10. reformaciski swjedžen

14.00 hłowna zhromadźizna Serbskeho ewangelskeho towarstwa

06.12. 2. njedžela w adwencie

14.00 serbska adwentnička w Budyšinje

12.12. sobota

17.00 adwentny koncert Serbskeho gymnazija w Michalskej cyrkwi

Nowy Wosadnik wušot

W decembru zańdženeho lěta wuńdze nowe wudaće Wosadnika, kiž wopijima modlitwy a kěrlušy za katolskich Serbow. Je to wosme wudaće kniha, kotruž bě Michał Hórnik w léce 1888 přeni raz zestařał. Kniha wobsahuje nimo 488 kěrlušow (str. 657 - 1113) kemšace porjady, wšelake nyšpory a nutrnosće kaž tež modlitwy a wšelake zapisy (str. 23 - 656).

Kniha, kotraž je so zhotowiła w Českej, so derje čita - tež džak dwubarbnemu čišćej - a je spodobnje wuhotowana. Hnydom na spočatku strowi wobraz Marije z džěcatkom na lipje, předstajejo založersku stawiznu Róženčanskeje cyrkwe. Dalše wobrozy su wzate z Wosadnika z lěta 1961. Wušikne rjadowanje čisłow wolóža wužiwanje. Na Wosadniku je Towarstwo Cyrila a Metoda džěla 14 lět, štož njeje přewjele časa hladajo na najwšelakorije naroki, kotrymž ma tajka kniha wotpowědać.

Prawopis noweho Wosadnika so we

wšelakich dypkach wotchila wot dotalneje normy. Pisa so „katolski“ město dotal „katolski“ abo „patronatny“ město „patronatny“. Nadžijomnje njedónđe nětko w Hornjej Łužicy ke kontrowersam pismika „ó“ dla. Znowa zwjedlo je so pisanje pronomenu z wulkim spočatnym pismikom, hdyž so počahuju na Bože wosoby: „Ty, Twój, Twójemu.“ Tež słowo „Hostija“ so wulke pisa.

Pod kěrlušemi namakamy mjeno awtora a komponista. Hdyž ma serbski tekst lačonsku předtohu, tak so to naspomni. Wuwostate pak su pokazki na ewangelske předtohi mnohich kěrlušow wosebje wot Michała Wałdy a Michała Nawki. Wonaj staj ewangelske kěrlušy druhy jenož snadnje změniloj, druhy sylnišo. Na tute wašnje su so samo někotre kěrlušy M. Luthera do Wosadnika dóstali. Najskerje njeje wudawarjam čas dosahał, podač žorla kěrlušow počasnym hymnologiskim standardže, kaž to činja na přikład katolske němske

spěwarske Gotteslob. Tak wostanje wužiwarjej ekumeniska dimensija serbskeho kěrlušoweho poklada zakryta.

Cytkownje je spóźnac konserwatiwny zakład nowowudaća. Łačonska rěč so wo wjele sylnišo wužiwa hač we Wosadniku z lěta 1977. Jako džěco wopytach swoju wowku w Baćonju. Hdyž džěch tam do cyrkwe, napadnychu mi na pišelach tafle z notami a z lačonskimi tekstami. Wone služachu drje chōrej za prawe spēwanje liturgije. Hišće widžu před sobu potajne słowa „Deo gratias“ abo „Gloria in excelsis“. Po léce 1968 so tafle wotstronichu. Hač so nětko zaso na swoje městno připowěsnu?

Kniha předawa so za 15 eurow na katolskich farach. Tam móžeja so zdobom wotedać stare Wosadniki, zo bychu so za dobroćerski zaměr wužiwal, štož je jara zmyslapoľne rjadowanje. „Wjeselće so z wjesolyimi“, pisa japoštoľ Pawoł w Lisće na Romskich (12,15). A tak so tež my sobu wjeselimy z našimi bratrami a sotrami nad nowym Wosadnikom.

Jan Malink

Superintendent Jan Malink 25 lět w zastojnstwje

Njedzelu, 7. decembra, wo swjeći Serbski superintendent Jan Malink w Budyšinje swój 25lětny zastojnski jubilej. Na dopolndnišich něm-skich kemšach w Michalskej cyrkwi přednjese Budyski sup. Reinhard Pappai postrow cyrkwinskeho wjednistwa a jubilara požohnowa. W swojej narěči pokaza na mnohe dary, kotraž je Boh Knjez jubilaraj spožičil a z kotrymiž wón na mnohich polach na dobro cyrkwy a Serbow skutkuje. Zhladujo na zašle 25 lět wupraji sup. Malink dźak Bohu Knjezej, kiž je jemu dary a mocy spožičil za jeho skutkowanje, dźak wosadze, kiž jeho z modlitwu a sobudźětom njese, a dźak mandźelskej, kiž jeho we wšěm dźěle podpěruje. Na popołdnišej serbskej adwentničke sprosředkowa předsyda Serbskeho ewangelskeho towarstwa Měrćin Wirth jubilaraj zbožopřeča w mjenje Serbow a dźakowaše so jemu za jeho spomóżne skutkowanje za ewangelske serbstwo.

Jan Malink bu na 3. adwentnej njezdzi lěta 1983 wot tehdyšeho Budyskeho superintendenta a pozdžišeho sakskeho biskopa Volkera Kressa w Hrodzišću ordinowany a do zastojnstwa wosadneho fararja

Jubilar Jan Malink

zapokazany. Tež za ewangel-skich Serbow běše to tehdy wažny podawk, wšako so tehdyšim staršim serbskim duchownym přidruži młody zastojnski bratr. Wot započatka sem zapřimny Jan Malink nimo do wosadneho tež do serbskeho dźěła. Přewza nawodnistwo serbskeho cyrkwinskeho dnja a zastaraše wjacore wosady ze serbskimi kemšemi. W Hrodzišću je w dobrym duchu wosadu twarił a nimo teho pod čezkimi NDRskimi wobstojnosćemi z pomocu wosadnych nimale wšě wosadne twarjenja wobnowil: cyrkwe, faru, hospodarske twarjenja při farje a historiske kamjentne murje wokoło kěrchow a farskeje ležownosće. Wot lěta 1994 skutkowaše w Budyskej Pětrskej wosadze. Tam čakachu na njeho nowe wužadanja wulkeje měšćanske wosady, kaž nawodnistwo farskeho zarjada z nahladnej ličbu wosadnych přistajenych, twar noweje pěstowarnje a wobnowjenje hižo lětdzesatki njewužiwanje Tuchorskeje cyrkwy. Za nju založi po přikładze serbskeje založby Založbu Tuchorske cyrkwy, kotraž so hač do dźensnišeho wo Božim domu stara. Na jeho namjet dósta cyrkwe

tež nowu funkciju jako pohřebna cyrkwe, hdžež je dostojne rozžoňowanje wot njebohich w cyrkwinski wobluku možne. Po tym zo bě so superintendent Siegfried Albert na wuměnk podał, sta so Jan Malink 2003 z jeho naslědnikom w Budyskej Michalskej wosadze a jako Serbski superintendent. Z toho časa je so tež w tutej wosadze wjele twariło. Michalska cyrkwe a wosadze slušace měšćanske murje so saněrowachu. Fara bu watnutřka wobnowjena, wonkowne wobnowjenje ma lětsa slědować. Na jeho ramjenjach wotpočuje wšo serbske cyrkwinske dźěło. Připodla hišće wukonja wšelake dźěło w powšitkownym serbskim wobluku, je wot lěta 2008 předsyda Maćicy Serbskeje, slědzi wo serbskich cyrkwinski stawiznach a dźěła na nowych spěwarskich. W Serbach kaž Němcach, we wučenyh kaž w powšitkownje zajimowanyh kruhach je rady słyšany přednošowar. Tež dźěło Ewangelskeho šulskeho towarstwa w Budyskim wokresu Jan Malink wot započatka sem wažnje sobu postaja a nawjeduje. Wjacore šule hižo w nošerstwje towarstwa připóznate dobre dźěło wukonjeja, lětsa matej so najskejše dalša šula a přenja pěstowarnja přidružić.

Boh Knjez njeh jubilara žohnuje a jemu dale mocy spožiči za jeho wobšěrne skutkowanje Bohu k česći a Serbam k wužitku.

Komponist Günter Schwarze 60 lět

W Serbach je lědma što, kiž njeby znal spěw „Knjezowy jandžel ...“! 1. serbska kulturna brigada zanošuje jón, hdžežkuli wustupuje – znajmjeńša jako přidawk. Njeje so wón hižo stał z ludowym spěwom?

Komponist tuteho spěwa, kiž bydlil w Drježdžanach, wo swjeći 8. januara swoje 60. narodniny. Wón je bywši Budyšan, ze staršimaj a sotromaj bydleše při Pětrowskej cyrkwi. Jeho prawowka bě Serbowka, knj. Halkowa z Praskowa pola Hodźija.

Günter nawukny pola Eulec tward byrglow. W tutym času so zeznachmój. Trjebachmy w Klukšu kantora na wupomoc. Wón bě přeco zwólniwy. Přijědže jara zahe z busom z Budyšina do Dźěrje a wottam poda so pěši do Klukša, zo by nam na byrglach hrał. Rano běchmój přeco pola Sanderec/Schmidtec na snědanje přepršenaj, prjedy hač so podachmój na serbske a němske kemše w Klukšu a Połpicach. Hraješe jara wustojnje. Běše mi přeco wulke wjesele, na jeho wulkotne improvizacije sluchać. Ideje měješe! Njerozumi serbsce, ale přewadźowaše serbske Bože služby, kaž by to móht. Dopominam so na zymsku jězbu z motorskim RT. Po puću do Połpic zwalichmój so w Lichanju do sněha, stanychmój a jědzechmój zaso dale. Namaj bě čětro zyma a w kapałce bě tež zyma,

wšako elektriske tepjenje hišće njebě. Běchmy tež zhromadnje z Klukšanskej Młodej wosadu po puću po mazurskich jězorach a w Beskidach.

Wutrobne wjesele mi bě, zo smědžach jeho zwěrować z Andreju rodź. Hahne w Pětrowskej cyrkwi w Budyšinje. Wukřich tež syna Handrija, kiž je nětko z fararjom w Mühlhausenje. Dalši syn Šćěpan je česla blisko Stuttgarta a džowka Hilžbjeta dźěla jako logopedka.

Po wukubtanju pola Eulec dźěše Günter Schwarze na konserwatori do Drježdžan

Prof. Günter Schwarze z mandźelskej a Pawołom Wirthom (wotprawa) na pućowanju w Čěskej jutry lěta 2006

Face: prywatne, M. Bulank

a studowaše kompoziciju a spěwanje. Mjeztym je so stał z profesorom wysokeje hudźbneje šule Carl Maria von Weber w Drježdžanach. Tam wuwučuje a komponuje. Nimo teho skutkuje jako pruwowar porčlinowych zwonohrow, kotraž so w Mišnjanskej porčlinowni zhotowjeja.

Za Budyski 1000lětny jubilej komponowaše sinfoniju „Bautzner Psalmen- und Chorsymphonie“, do kotrejež slůša spěw „Knjezowy jandžel“. Dalši spěw „Mögen sich die Wege unter deinen Füßen ebnen“ bu přez ewangelske cyrkwinske dny po cyłej Němskej znaty. Jeho serbska opera „Tobias Hawk“ je so dotal bohužel jenož tři króć hrała. Kompozicija „Bilder aus der

Lausitz“ ma serbske naložki za zakład. Jeho twórba „Eh' die Linde blüht“ so tež serbsce spěwa. Wšo naličić, štož je hewak hišće stwarił, njeje mi možno. Jeho zwjazanosć z lužiskej domiznu a ze serbskeje kulturu pak so přeco zaso jewi. Wón nawjeduje tež wšelke cyrkwinske chóry a orchestry. W mnohich towarstwach je aktiwny a skutkuje zdźěla samo jako předsyda.

Přejemy jubilaraj, zo by „Knjezowy jandžel“ jeho a tych swojich po wšěch pućach přewadzał – a zo by nam tež dalše serbske twórby komponował. **P. Wirth**

Marja Wjelina z Trjebjenjcy – dobročelka studowacych Serbow

W léce 1880 založi so w Budyšinje Towarstwo pomocy za studowacych Serbow. Jeho zaměr bě, z darow a zawostajenstwom nahromadzić kapital, wot kotrehaž danje móhli so młodzi Serbja za čas swójeho studija podpěrać. Z tym měješe so serbskemu ludje wosebje dorost na duchownych a wučerjach zawěšćić.

Rozprawa Bukečanskeho fararja

Na swjedenju nutřkowneho misionstwa skladnostnje 100. róčnicy pohrjebneho dnja dobročela Serbow Michała Budarja 28. nowembra 1889 w Budestecach měješe farar Korla Awgust Kubica z Bukec narěč wo Towarstwje pomocy za studowacych Serbow. Mjez druhim wón rozprawješe:

„Jako w léce 1881 do swójeho nětčišeho zastojnstwa zastupich, bě jedne mojih přenich zastojnskich dželow, zo buch k wudowje wolany, jej Bože wotkazanje wudželić. Při rozrěčowanju nawědžich, zo je samolutka a zo wulke burske kubło wobsedzi; wona mi dale powědaše, zo je wšo swoje zamóženje za misionstwo wotkazala. Ja ju na to pokazach, zo je drje na tym derje činiła, zo je za Bože kralestwo tajki wopor přinjesła, ale zo pak tež tu rěka, jene činić a druge nic wostajić; zo mamy tež w našim Serbowstwje wulke a wažne polo misioniskeho džela, to je, wotpomhać tej čezkej nuzy, zo našemu ludje serbscy duchowni a wučerjo pobrachuja, a zo je so k temu towarstwo založilo, kotrež chudych serbskich studowacych hólcow podpěrać chce; a zo by wona tež jara derje na tym činiła, hdy by něšto wot swójeho zamóženja k tutemu misioniskemu skutku wotkazala. Jako zaso k njej přińdžech, duž mje wona powita z tymi słowami: ‚Knježe, ja sym činiła, štož sym zamóhla.‘ Po jeje smjerći je mi Hermannsburgske misioniske towarstwo, kotremuž bě wona swoje cyle zamóženje wotkazala, na jeje powućnosć 6 000 hriwnow za ‚Towarstwo pomocy studowacych Serbow‘ wuplaćilo.“ (Dopomnjenki ze swjedenja znutřkowneho misionstwa, Budyšin 1889, str. 24–25)

Z rozprawy fararja Kubicy njezhonimy ani mjeno daričelki ani wjes, w kotrež by dleše. Tak wěmy jenož, zo jedna so wo zwudowjenju serbsku kublerku z Bukečanskeje wosady, kotraž w léce 1881 abo bórze po tym zemře. Što bě tuta žona, kotraž je w tehdyšim času hobersku sumu 6 000 hriwnow za serbske zaměry wotkazala?

Pytanje za mjenom

W swójeje 2001 wušłej knize wo serbskich towarstwach pisa Siegmund Musiat tež wo Towarstwje pomocy za studowacych Serbow a mjenuje někotrych, kotřiž běchu towarstwju nahladniše sumy darili. Najwjetši tu mjenowany dar pak wučinješe 3 000 hriwnow, wotkazany wot Marje Langec z Hnašec. Dwójce tak wysoki dar

6 000 hriwnow wot wudowy z Bukečanskeje wosady so w knize njenaspomni.

W nastawku Oty Wičaza, wozjewjenym w protyce Předzenak 1930 (str. 50), namakamy noticu, kotraž móhla dale pomhać. Wón piše: „Mamy dawno Towarstwo pomocy studowacych Serbow. Wjace króć so pobožni swěrnicy Serbja a Serbowki do swójeje smjerće tutomu towarstwju nahladnje pjenjezy wotkazali, na přikład ... kublerka Wjelina w Townicy ...“ Můžno by było, zo jedna so při tutej kublerce Wjelinej wo pytanu kublerku z Bukečanskeje wosady. Někajka wjes z mjenom „Townica“ pak ani w Bukečanskej wosadze ani druhdže w Serbach znata njeje.

Pohladajmy hišće do Noweje sakskeje cyrkwinskeje galerije z léta 1904, hdžež su husćišo tež dobročeljo z wosadow naspomnjeni. Dwójce tam Wjelic namakamy: 1873 dari Bohuwěr Wjela z Něčina 6 000 hriwnow za chudych Bukečanskeje wosady a 1899 Madlena Wjelina z Rodec 1 500 hriwnow za wonkowne misionstwo. Pytana kublerka Wjelina, kotraž wšak je wokoło léta 1881 wumřela, pak zapisana njeje.

Prawu informaciju namakamy skónčnje w nastawku Jakuba Nowaka wo přenich 20 lětach Towarstwa pomocy za studowacych Serbow, wozjewjenym w Časopisu Mačicy Serbskeje 1902. Tam čitamy w zapisu darow (str. 93): „Z leta 1883: Wot njeboheje knjenje Wjelineje z Trjebjenjcy 6 000 hr.“

Žiwjenje Marje Wjelineje

W cyrkwinskih knihach Bukečanskeje wosady namakamy zapiski, kiž nam wšelake daty wo žiwjenju serbskeje dobročelki mjenuja.

Marja Wjelina pochadžeše z Mješic, hdžež bě so 16. septembra 1828 jako přenje džěčo zahrodnika Jana Mětracha a jeho mandželskeje Marje rodž. Błažijec narodžiła. (knih křćenow č. 78/1828) 1850 wuda so Marja Mětrachec na Ernesta Bohuwěra Wjelu, kublerja a syna herbskeho sudnika w Trjebjenjcy. Dnja 19. nowembra 1850 jeju Bukečanski farar Michał Mjeń zwěrowa. (knih wěrowanjow č. 75/1850) Z mandželstwa wuńdže jenož jedyn syn, Ernst Benjamin Wjela, kotryž so 14. meje 1853 narodži. Při křćenju 17. meje w Bukecach jemu tři wosoby kmótrach: jeho džěd kubler-wuměnkarka Wjela z Trjebjenjcy, jeho četa kublerka Gudžina z Kubšic a jako jenički nic ze swójbje pochadžacy Jan Stoš, kowar w Droždžiju. Posledni je znaty w stawiznach jako wodžaca wosobina pobožnych lutherskich Serbow w narašich kónčinach Budyskeho kraja. Zo bu runje Jan Stoš za kmóta přenorodženeho synka prošeny, pokaza na to, zo dźeržachu so Wjelicy k serbskim pobožnym kruham. (knih křćenow č. 52/1853)

Swójbne zbožo Wjelicom njebě dolho popratě. Hižo 1856, dnja 9. awgusta, zemře mandželski Ernst Bohuwěr Wjela

w starobje jenož 45 lět, zawostajejo młodu wudowu z třiłětnym synkom. (knih zemřetych č. 60/1856) Dobre léto pozdžišo, 26. decembra 1857, zemře tež přichodny nan, 78lětny kubler-wuměnkarka Křescan Bohuwěr Wjela. (knih zemřetych č. 109/1857) Wón bě był wudowc, kotremuž bě mandželska Marja hižo 1840 zemřela. (knih zemřetych č. 78/1840) Tak zbywaštaj z něhdy wulkeje Wjelic swójbje w Trjebjenjcy naposledk jenož młoda wudowa ze swójom młym hólcom. Po wšem zdaću wudowa w přichodnych lětach kubło sama wobhospodarješe.

Hdyž bě syn Ernst Benjamin wotrostl, přewza wón staršiske kubło. Hač je hdy prawje započec móhl hospodarić, njewěmy, přetož wón chorowaše na suchoćinu. Prjedy hač móžeše sej swójbju založić, zemře wón 26lětny dnja 25. oktobra 1879 (knih zemřetych č. 87/1879). Z nim miny so tež swójbny přichod Wjelic kubla, hdžež bě nětko Marja Wjelina samalutka zawostala. Ale tež wona schori na suchoćinu, tehdy njewuhojomnu chorosć płucow, a přežiwi swójeho syna jenož wo tři léta. Dnja 5. junija 1882 zemře Marja Wjelina w starobje 53 lět, 8 měsacow a 20 dnjow. 8. junija bu w Bukecach z wulkej časću wot fararja Kubicy pochowana. Jeje smjertnemu zapisej je dodate, zo njezawostaji zanych potomnikow: „war verwitwet und hinterließ keine Leibes Erben“. (knih zemřetych č. 74/1882) Z njej wotemře pobožna serbska Wjelic kublerska swójba w Trjebjenjcy.

Daričelka a wosadny farar

W přenich dwaceći lětach je so Towarstwju pomocy za studowacych Serbow dohromady něhdže 19 000 hr. na wjetšich darach nawdalo. Nimalo třecinu teho je ze swójom bohatym wotkazanjom darila Marja Wjelina z Trjebjenjcy. Po wšem zdaću su jeje 6 000 hr. scyla najwjetši dar, kiž je towarstwo hdy dostoło. Jeje mjeno měło so tehodla w čestnym wopomnjeću Serbow wobchowac.

Zaslužbu na tutym bohatym darje ma pak tež Bukečanski farar Kubica, kotryž je wudowu Wjelinu na jeje smjertnym łožu wo podpěru za Towarstwo pomocy za studowacych Serbow prosył. Na podobne wašnje su husto tež tamne wjetše dary za towarstwo nastali, kaž pisa Jakub Nowak w swójom hižo harjeka naspomnjenym nastawku: „Džak za tute dary njeslušna pak jenož tym, kiž su je dali, ale tež tym, kotřiž su wo nje prosyli; běchu to zwjetša wosadni fararjo daričelow.“ (str. 94) Farar Kubica towarstwo zaměrnje spěchowaše. Sam bě wot léta 1882 z přinoškom 100 hr. člon towarstwa na čas žiwjenja a w léce 1883 přeswědči tež Bukečanske serbske towarstwo, jako čytk přistupić Towarstwju pomocy za studowacych Serbow. **T.M.**

Adwentnička na Michalskej farje

Njedzelu, 7. decembra, zetkachmy so po kemšach k adwentnemu popoždnu na Michalskej farje w Budyšinje. Po kafejpicu ze slódnym wosuškóm, samopječenym tykancom a tortu slédowaše wuběrný program.

Hru „Cyrkwina myš pyta zmysl hód“ hrajaču detektiwna cyrkwina myš (Katka Krygarjec) a syła hodownych jandželow nam k wjeselu z bjezpóróchnymi, zdžěla jara dolhimi serbskimi tekstami. Cyrkwina myš – tak stawizna – pyta za zmyslom hód. Njenamaka jón w hodownych darach, w pječanju poprjančkow, w hodownej stawiznje a hudźbje, ale naposledk w nowonarodženym Chrystusu. Kaž hižo loňšu tak je tež tutu hru napisala knjeni Dörte Brankačkowa z Budyšina. Tež režiju a nazwučowanje bě wona přewzała, při čimž běšej jej k pomocy Tereza Bejmakowa ze Šcijec a Janina Krygarjowa z Wuježka, kotraž je hru tež zeserbščiła. Šikwane kostimy su sej dźěci same ze swojimi maćerjemi wumyslili a zhotowili. Do hry zapřijate běchu tež hudźbne poskićenja młodych Serbow ze wšelakimi instrumentami. Hrajaču Johannes

Krahl (klawěr), Sophia Wirthech (pišćalka), Mila Brankačkec (prěčna fleta), Katka Krygarjec (klarinet), Stanij Krygar (gitara) a Jurij Malink (klawěr). Superintendent Jan Malink sćini tež mytowanje hrajerjow ze slódkoscemi k małej hrě.

Nadobo knjez Měrcin Wirth ze starym Pomhaj Bóh w ruce stany a čitajo rozprawu wo ordinaciji w Hrodzišću na njedzeli 3. adwenta lěta 1983 nam wozjewi, zo swjeći superintendent Malink lěta 25. rónicu swojeje ordinacije. Z Hrodzišća wjedžeše jeho puć dale do Budyšina a do zastojnstwa superintendenta za nas Serbow. Přejemy Janej Malinkej Bože žohnowanje

za dalše lěta skutkowanja za ewangelsku cyrkej w Serbach.

Slédowaše zhromadne spěwanje hodownych spěwow. Z předstajenjom dźěcacych spěwnikow a nazwučowanjom dweju hišće njeznateju kěrlušow skónčichmy tutón rjany dzeń.

Džakuju so wšěm hrajerjam, hudźbnikam a pilnym žonam, kiž so wo kafejpicu starachu, w mjenje wosady za rjane hodźiny.

Waltraud Tröličowa

W hodownej hrě pytaše cyrkwina myš (Katka Krygarjec) z lupu za zmyslom hód. Syła jandželow jej při tym pomhaše. Foto: M. Wirth

Džak staremu předsydzje za džěło a nowemu za zwólniwość

Hłowna zhromadźizna Spěchowanskeho towarstwa za serbsku rec w cyrkwi z. t. dnja 29. nazymnika běše dosć radžena, sobu zarjadowana wólbna pak – najprjedy jónu – nic. Tohodla dyrbjachu ju dnja 13. hodownika wospjetować.

Minjene lěto běše za spěchowanske towarstwo jedne z wosebje hódnych. Na hłownej zhromadźiznje před lětom přepodachu so nowe spěwarske, kotraž su so w februaru 2008 na swjatočnej namšy w Žylowje do služby broli. W meji běše temu runje 20 lět, zo wuńdže přenje wudaće Pomogaj Bog jako přiloža hornjoserbskeho Pomhaj Bóh, tehdy dwójce wob lěto a wot lěta 1991 jako měsačna strona w Nowym Casniku. Tež na prawidlowne wusylanje nabožneho słowa w delnjoserbskim radiju njesmě so w tym zwisku zabyć. Lěto 2008 – to su tež zaso wosom serbskich

kemšow, z nich jedne přeni króć jako swojbnje. W septembru swjecachu 20letne wobstaće džěloweje skupiny Serbska namša. W čisle 8 Podstupimskich přinoškow k sorabistice wozjewi so skladnostnje tuteho jubileja wobšěrny přinošk wo poměrje cyrkwje k swojim serbskim sobustawam w zašłosći a přitomnosći. Za serbske hodowne kemše w Choćebuzu nazwučowanju někotři dorosceni a dźěci mjeztym hižo třeće předstajenje hodowneje hry. Tute hodowne kemše 2008 běchu zdomom 150. delnjoserbska namša nowšeho časa.

Za lěta wočakuje so wudaće perikopow w delnjoserbskej rěči. Štyri wšelake wopisma za konfirmaciju a dalše cyrkwinke přiležnosće maja so dwurěčnje čišćec. Člonka towarstwa dr. Doris Teichmannowa z Berlina přihotuje čišć knihi pod titlom „Wendische Kirchengeschichte und Kirchenliteratur der Niederlausitz seit der Reformation bis zum Ende des 18. Jahrhunderts“. Towarstwo same zhladuje na 15lětnje wobstaće. Lěta ma so tež wopominać, zo je Jan Bogumił Fabricius w lěće 1709 čišć Noweho zakonja w delnjoserbskim přeložku zdokonjał. Skladnostnje tuteje 300. rónicy wotmě-

je so lětuši Serbski ewangelski cyrkwiniski džen w Deinjej Łuzicy, wo koikwiju so rozmysluje.

Rozprawje Dešnjanskeho fararja Hansa Christoph Schütta z loňšeje džělawosće skupiny Serbska namša a Korjeńskeho fararja Helmuta Hupaca za spěchowanske towarstwo namakašej přihłosowanje člonow. Po tym slédowace nowowólby do předsydstwa pak při přenim kaž tež při druhim přeběhu jara ćežko zaběžachu. Dzeń a huscišo jewja so hižo tajke zjawy, zo du Serbam w Delnej Łuzicy pomałku mocy ke kóncej!

Kandidatow do noweho předsydstwa so runje hišće dosć zwólniwyh wupraji. Tónle džěl wólbow so tuž bjez problemow wotmě. Nažel pak njenamaka so hnydom zwólniwy kandidat za noweho předsydu. Dotalny nawoda towarstwa, farar Helmut Hupac, po nimale 15 lětach spomóžneho džěla hižo za nowowólby k dispoziciji njesteješe, byrnjež wšityc z jeho džělom spokojom byli a jemu džak a připóznace wuprajili. Hakle po nimale dwěmaj hodzinomaj intenziwno wuradžowanja, takrjec w poslednich wokomikach wólbneje, zamó zhromadźizna zahabu wotwobroćić. Bjezmała by přichodny dnjowy dyk wuzuwowany rékał: Ma so towarstwo na rozpušćenje přihotować, byrnjež nihtó to nochcył?

Nětkole pak maja z wučerjom Uwe Gutšmitom z Bórkow a fararjom Klausom Lischewskim z Wětošowa noweho předsydu a noweho městopředsydu a z tym do dalšich třoch lět džěłokmane towarstwo.

Werner Měškank

Nowy předsyda Uwe Gutšmit z Bórkow (naprawa) a městopředsyda farar n. w. Klaus Lischewsky z Wětošowa Foto: W. Měškank

Krajna synoda Sakskeje

Druhe zeńdženje 26. krajneje synody Sakskeje wotmě so wot 14. do 17. nowembra 2008 w Drježdźanach.

Z nutrnosću započachmy pjatk w cyrkwi Třoch kralow a džělachmy hač do wječora we wuběrkach. Ja sym zaso w socialno-etiskim wuběrku, kotrehož předsyda je direktor misionsekeho skutka farar Michael Hanfstängl. We wobšěrnym dnjowym porjedže wobjednachmy wobchad ze zwěrjaty a jich škit, nowu informacisku brošuru za wosady wo prawicarstwje „Lubosć k blišemu žada sebi jasnosť“, prócowanje wo kupowanje tworow z dalokeho swěta za fairne płacizny, džěło w Mišnjanskej akademiji, prócowanja wo misionstwo w přichodnych třoch lětach, jednanje za škit klimy a hišće dalje temy. Za někotre temy přihtowachmy načiski za schwalenje w synodze. Po wječeri bě zhromadne zetkanje synodalow z krajnocyrkwinskim zarjadom a hosćimi. Słyšachmy mjez druhim zajimawu rozprawu wo wopyće skupiny žonow našeje cyrkwy pola ewangelskich křesćanow w Papua-Nowej Guineji.

Sobotu přednjese biskop Bohl swoju rozprawu pod temu „Duchownje wodźić“. Z njeje chcu někotre mysle naspomnić.

W přěnim džělu přemyslowaše biskop powšitkownje wo wjednistwje. Kaž kóždě zjednocenstwo trjeba tež cyrkej wjednistwo, kotrež najwšelakorije nahlady a měnjenja do cyłka zjednoći a potom dalši spomózny puć postaji. Wjednistwo žada sebi tež přiwažće tuteho nadawka, kotrež njeje přeco lochki, hdyž su rozsudy nuzne. Wjednistwo ma přeco něšto z mocu činić. Tehodla hrozy tu strach znjewužiwanja mocy. Dobře wjednistwo žada sebi wědu wo tym, što dobru komunikaciju wučinja a kak ma so z konfliktami wobchadzić. Za džěło je koncept nuzny, zo by so spěšnym změnám tež derje wotpowědowała. Kritiski wid na swójki koncept škitu před njedobrymi překwapjenjemi. Za dobre wosadne žiwjenje je trjeba, zo so wosadni wobdžěleja, zawjazuja a tež wukmanjeja.

W druhim džělu zaběraše so biskop z duchownym wjednistwom. W cyrkwi mamy w přěnim rjedze z Jezusom činić. Wažny dypk je jeho namoħa, blišeho lubować a jeho słowo, hdyž wón praji, zo dyrbi tón, kiž chce najwjetši być, služownik być. Nic nošer zastojnstwa, ale Bože słowo je wažne. Nic nahladnosť a mōc, nic zmyslenje wo „horjeka“ a „deleka“ dyrbi dobre wjednistwo wodźić. Wjele bóle ma kóžda wodźaca wosobina w ponižnosći swoje džěło činić. Tu ma so cyrkej prócować wo dobry přikład. To njeje lochki nadawk. Přiwšěm ma wěsty porjad w cyrkwi knjezić. Nje-mōže kóždy činić, štož runje chce. Kóždy ma so sam wot Božeho ducha wodźić dać, ma so wot duchownych a jich sobudželaćerjow a tež wot nadradowanych hač

k biskopej wodźić dać. Tu njeńdže wo někajke wukonjenje awtority, wjele bóle po přikładze japoštoła Pawoła wo „wjedženje tak, kaž njeby wjedl“. Wšo wjednistwo w cyrkwi ma temu služić, zo bychu so ludžo k njej wuznawali, tu swoje dary zasadželi, namakali swoje městno za službu a zo mjez sobu podpěrowali, zeslyneli a troštowali.

Přichodny dypk dnjoweho porjada bě naprašowanje k rozprawje cyrkwinskeho wjednistwa. Mjez druhim wobjednawaše přěni džěl reformu zarjadnistwa w cyrkwi. Tu praješe so, zo bě reakcija sudnistwa pola VELKD z njewobdžětanjom skóřžbow za wosadow njewšědna. Na mój namjet, zo dyrbjata so zarjadować móžnosć za skóřžby pola wustawoweho sudnistwa, mi wyši krajnocyrkwinski rada Schurig praji, zo ta hižo wobsteji. Jenož puć skóřžbow dyrbi so wobkedžbować. W druhim džělu „Cyrkej w towaršnosći“ džěše wo wustupowanje ekstremoprawicarjow w Colditzu a džak cyrkwinskeho wjednistwa za tamniše zmužite zasadženje přeciwo ekstremoprawicarstwju a hidže napřećo Židam a cuzym. Praji so, zo maja před Bohom wšitcy čłowjekjo samsnu dostajnosć a su jenak hōdni. Mamy so za dobru zhromadnosť ludow w sprawnosći a měrje zasadec a zo dopominac na zrudne a wohanbjace podawki před sydomdžesac lětami přeciwo Židam. Ekstremoprawicarsto je džěl šěrokeho spektruma politiskich ekstremistow. Cyrkwinske wjednistwo je kōnc septembra zahajiło akciske lěto „Lubosć k blišemu žada sebi jasnosť – cyrkej w Sakskej přeciwo prawicarjam“. Konkretnje akcije we wosadach a za dalekublanje sobudželaćerjow su planowane a maja so wot februara přichodneho lěta přewjesć. Spominanje na bombowy nadpad na Drježdźany wužiwaja hižo někotre lěta ekstremoprawicarjo za manifestaciju. Klětu chcedža po tysacach ze wšěch krajow Europy přińć a přez město čahnyć. Chcedža tak na so skedžbnic a wólby w přichodnym lěće přihtować.

Dalši dypk rozprawy bě wobchad z wosobinami w medijach. Tu ma zaso lěpša kultura začahnyć a so džiwac na dostajnosć čłowjeka runje tak kaž na přistajnosć a prawo swobodneho wuprajenja měnjnjow, tak doħto kaž steja na zakładach wustawy. Zasada ma so wobkedžbować, zo so kručě wo wěcy diskutuje, ale so fairnje rozestaja z wosobu. Tu maja redaktorjo w medijach wažnu funkciju za wutworjenje dobreje, sprawnjeje kultury rozestajenja. Medije maja tež kubłanski nadawk a maja so za škit wosobiny zasadzić.

Sobotu su so synodalni člonojo cyrkwinskeho wjednistwa a sakskej zastupjerjo VELKD- a EKD-synody wolili. Tohorunja je so zličbowanje za lěto 2007 we wysokosći

Sakskej krajny biskop Jochen Bohl při swojej rozprawje na synodze Foto: M. Oelke

nimale 150 milionow eurow schwaliło a so wobjednal hospodarski plan za lěto 2009. Na synodalny namjet su so srědki založby za ewangelske šule wo 1,5 milionow eurow na nětko cyłkownje šěsć milionow eurow powyšeli. Z tym je suma hospodarskeho plana na nimale 173 milionow eurow rozrostla. Jara zaběrať je synodu zakoń znawarjadowanja eforijow. Njewšědna situacija be z teho nastata, zo je prawnski wuběrk namjetowať, zakoń nic schwalić, byrnjež su eforiji Borna a Grimma kaž tež Flōha a Marienberg předwidžane zjednoćenje hižo derje přihtowali. Jenož Dippoldiswalde je přeciwo zjednoćenju z Freibergom a Stollberg přeciwo zjednoćenju z Annaberg-Buchholzom. Wšelake namjetu su so wobjednawali, ale po druhim čitanju zakonja je synoda skōńčnje předtohu nimale tajku wobzamknyła, kaž bě ju cyrkwinske wjednistwo zapodało. Wosady eforije Dippoldiswalde maja tež nětko hišće móžnosć, so eforiji Pirna přizamkněć.

Njedzělu swjećachmy kemše zhromadnje z wosadu w cyrkwi Třoch kralow. Po wobjedze zaběrachmy so dale ze zakonjemi, wosebje tež z druhim čitanjom zakonjow. Dlěši čas zaběrachmy so z rozprawu krajnocyrkwinskeho zarjada, kotraž wosahuje 95 stronow. W njej předstaji so zaso wobšěrne džěło krajneje cyrkwy. Dokelž njejewješe so naše serbske džěło w rozprawje, sym ertnje rozprawjať. Pōndzělu je synoda wobzamknyła, zo so w přichodze tež naše serbske džěło jadriwje w rozprawje jewi. Dwaj namjetaj socialno-etiskeho wuběrka je synoda tehorunja wobzamknyła: zo podpěramy kampanju „Sakska kupuje fair“ a zo krajnocyrkwinski zarjad tež dale wo to stara, zo so kompetenca na polu džělanskeho swěta skrući.

Přichodne zeńdženje 26. krajneje synody Sakskeje wotměje so, da-li Böh, wot 24. do 27. apryla 2009. **Handrij Wirth**

Serbja z Texasa na wopyće w domiznje swojich prjedownikow

52 potomnikow serbskich wupućowarjow přebywaše w přenjeje połajcy decembra něšto dnjow na wopyće we Łužicy – 46 z nich přińdžechu z Texasa, štyrjo z tamnych krajow USA a dwajo samo z Awstralskeje. Zarjadowar wuprawy bě jězbný běrow „Luther Tours“, kiž přewjedže jězby k wuznamnym skutkowanišćam znateho reformatora. Skupinu nawjedowaštaj, kaž hižo při podobnej jězby w léce 2003, fararskej mandželskaj Georgie a Bob Boyce,

Wutrobne witanje stareju znateju: farar n. w. Matzke z Klětnoho (nalěwo) a farar n. w. Bob Boyce z Texasa
Foto: A. Kirschke

kiž běštaj hač do swojeho wotchada na wuměnk služiloj we wosadze Warda pola Serbina.

Přenje tři dny jězby zeznachu so wopytowarjo, kiž přisłušaja wšity lutherskej cyrkwi – mjez nimi běchu pjeco fararjo na wuměnk, wjacori kantorjo a wučerjo na lutherskich šulach –, z městnami skutkowanja Martina Luthera. Wopytachu Eisenach, Erfurt, Quedlinburg a Wittenberg. Wottam podachu so do Delnjeje Łužicy, hdžež přebywachu džen mjez druhim w Choćebuzu a z čolmikowanjom w Blótach. Přichodny džen doježdžechu sej do srjedźneje Łužicy. W rjanej tykowanej cyrkwi w Sprječach swjećachu z wosadnym fararjom nutrnosc. W Slepom witachu dalokich hosći w Serbskim kulturnym centrumje ze serbskej folkloru tamnišje wosady. Na dalšej staciji w Brětni předstaji so jim serbski kwas (hlej wosebity přinošk).

Naposledk přebywachu hosćo wjacore dny w Budyšinje. Přeni džen wopytachu Serbski dom, hdžež jich předsyda Domowiny Jan Nuk powita a jim wo džensnišim položenzu Serbow rozprawješe. W Serbskej kulturnej informaciji móžachu sej serbske suweněry kupić, na wjedženju po měsće zeznachu so z rjanoscemi Budyšina a w Serbskim muzeju dostachu dohlad do stawiznow Serbow. Přichodny džen běše wěnowany zeznaću někotrych

wšow, z kotrychž běchu něhdy jich prjedownicy wupućowali. Přewodzeni wot Trudle Malinkoweje podachu so do Delan, hdžež wuhladachu ródny dom Jana Kiliana. W Bukecach jich farar Haenchen a w Nosaćicach farar Rabe w cyrkwi witaštaj. Hnujacy wokomik bě za něhdže 15 potomnikow Dubic swojby z Trusec, jako móžachu tam statok swojich prjedownikow wopytać a z nětčišimi wobydlerjemi pobjesadować. W Kotecach pokaza jim knjeni Bohotec faru a cyrkej, w kotrymajž běše Jan Kilian skutkowal. W Hrodzišću witaše hosći farar Ehrler. Na džešac přitomnych Symanek swojbných ma swoje korjenje w Hrodzišćanskej wosadze. Bjarec potomnicy chwatachu do wsy k domej, z kotrehož běštaj před pođra lětsotkom Bjarec bratraj wupućowatoj – jedyn do Awstralskeje, tamny do Texasa. Wutobnje wítani buchu hosćo wot fararjow a wosadnych we Wukrančicach a w Klětnom. Džen so zakonči z wječerju w Budyskim Wjelbiku, hdžež wot hosćencarki Weroniki Malinkoweje wšelake wo serbskich tradicijach zhonichu.

Po wulěće do Drježdžan a do muzejowego sydlišća Ehrlichtec dwór w Rěčicach wopytachu hosćo sobotu do 3. adwenta koncert chóra Serbskeho gymnazija w Michalskej cyrkwi w Budyšinje, hdžež jich sup. Jan Malink a krajny rada Michael Harig wosebje powitaštaj. Koncert zawostaji w hosćoch hluboki začišć, jara sej chwalachu wulku zamóžnosć młodych serbskich spěwarjow. Z wječerju we wjesnym hotelu w Hrubjelčicach, hdžež jich hosćencarka Marja Macalina w serbskej drasće witaše a hdžež zasłyšachu serbske ludowe spěwy a kěrlušej Jana Kiliana, so přebywanje hosći we Łužicy zakonči. Po dalšim dnju w Lipsku so do Texasa nawróćichu.

T.M.

Mandželskaj Evelyn a Arnold Kasper z Texasa dostaštaj wot lužiskich přiwuznych zwónč z wobrazom Wojerowskej cyrkwe.

Brětnjanscy předstajichu hosćom z Texasa serbski kwas.
Foće: M. Kašpor

Na wopyće w Brětni

Brětnjanske serbske towarstwo je so dokladnje na wopyt Serbow z Texasa wutoru, 9. decembra, přihotowało, móhłrjec wot najmłódšeje Kašporec wnučki hač k najstaršemu džedej Janej. Prajmy takle: Nimala wšity wjesnjenjo wjeselachu so na dalokich hosći. Brětnjanscy přeprosychu sej hišće Židžinskich towaršnikow a tež dweju Čiskowskeju člonow rejwarskeje skupiny, Elyru a Uwe Šubic, kotraž běštaj tohorunja hižo w Texasu pobytoj.

Brětnjanscy přeprosychu hosći na serbski kwas. Pohosćichu jich wězo z kwasnej poliwwu a z chrěnom a howjazym mjasom.

Hosćo, kiž su hižo wot 5. decembra w Němskej, wobhladachu sej w Eisenachu Wartburg, pućowachu přez Erfurt, Quedlinburg a Magdeburg do Wittenberga, hdžež so zeznajomnichu ze skutkowanjom Luthera. Na programje stejachu wězo tež Blóta. Wottam přińdžechu runjewon do Brětnje na kwas.

Na třihodžinskim programje zajimowachu so potomnicy wupućowanych Serbow přeco zaso za serbsku rěč, kulturu a wosebje za hišće žiwe tradicije, drasty, kotrež so noša, kaž tež za naložki.

Po programje, za kotryž so hosćo z Texasa z wutrobitym přikleskom podžakowachu, dawaše na kromje tež mnoho wosobinskih rozmołwow, zetkanjow a zasowidženjow po dlěšim času. Jan Kašpor-Čiskowski hromadže z Evelyn Kašporowej w Texasu bě takrjec nestor a iniciator za zetkanje texaskich ze Serbami wokoło Wojerec scyła. Jako přeni ze swojby lužiskich Kašporskich wopyta won srjedź 1990tych lět Serbow w Texasu. Jeho swójba dari Kašporec mandželskimaj z Texasa zwónč k hodam, zhotowjenu wot Birgit Patokoweje z Horow. Namolowana bě Janska cyrkej we Wojerecach z hodownymi hrónčkami.

Nažel dyrbjachu so hosćo po třoch hodžinach wutrobneho zetkanja zaso rozžahnować. Woni podachu so do Budyšina. Na zasowidženje! **Měrćin Kašpor-Čiskowski**

Powěšće

Pod nawodom kantora Friedemanna Böhmy wuhotowa chór Serbskeho gymnazija sobotu do 3. adwenta swój tradicionalny dohodowny koncert w Michalskej cyrkwi. Mjez zahorjenymi připostucharjami w poľnje wobsadženym Božim domje bě tež wulka skupina potomnikow Serbskich wupucoworjow z Texasa. Foto: M. Bulank

Raduš. W delnjolužiskim Radušu pola Wětošowa bu 18. oktobra 88lětna Hildegard Hilgerowa rodź. Końcokaj ze serbskim pohrjebom pochowana. Wona bě džowka korčmarja w znatym blótowskim hosćencu „Dubkowy mlyn“. Jeje starsiski dom bě posledni na Lipjem, w kotrymž je so serbsce rěčalo. Jako šulsku holcu je ju 1930 Měrčin Nowak-Njehorński při swojim pućowanju po Blótach zeznał a wo njej tež w swojej reportaži „Kołowokolo Blótow“ pisał. Njeboćička bě swěrna Serbowka, je rady na serbsko-němske kemše do Wětošowa a na serbske blido do Zušowa chodźila a sej napsledk prała serbski pohrjeb. Přece so jej spjelni, chowanje měješe serbski předar Juro Frahnow z Picnja. Přeni króć zaklinčachu pohrjebne kěrluš z nowych delnjoserbskich spěwarskich.

Pomhaj Böh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadni zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.ł., Privatny puć, Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 0 35 91/60 07 11, e-mail: PomhajBöh@gmx.de)
Čiřć: MAXROI Graphics GmbH, Zhorjalc
Postvertriebsnummer: F 13145
Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Böh wuchadźa měsacnje. Spěchuje so wot Založby za serbski lud, kotraž dostawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
Lětny abonement plaći 8 eurow.

Bukecy. W nowembur 2008 je so w Bukecach založilo ewangelske šulске towarstwo. Zaměr towarstwa je, k šulskemu lětu 2010/2011 založić swobodnu ewangelsku srjedźnu šulu we wsy. W januarje chce Bukečanska gmejna rozsudzić, hač šulskemu towarstwu rumnosće za šulu přewostaji. Statnu srjedźnu šulu we wsy su před něšto lětami zawrěli. Tehdy je so Ewangelske šulске towarstwo w Budyškim wokrujesu podarmo wo přewzaće tuteje šule přocowało.

Dešno. Na kemšach njedzela 1. adwenta poswjećichu zrestawrowane pišćełe w tudyšim Božim domje. Pišćełe pochadzeja hišće z časa fararja Bogumila Šwjele, w lěće 1937 buchu wot firmy Eule w Budyšinje twarjene. K znawoposwjećanju zaspěwa serbski chór Łužyca pod dirigentku Lubinu Żurowej rjad serbskich adwentnych kěrlušow. Tež spěwna solistka a wosadni dujerjo kemše wobrubichu.

Berlin. Ze swjędzenskimi kemšemi w Cyrkwi swjateho křiža w Berlinje zahaji so 1. adwenta 50. darowanska akcija ewangelskeho pomocneho skutka „Chlěb za swět“. Pomocny skutk běchu w lěće 1959 zhromadnje založili ewangelske krajne cyrkwe, EKD a swobodne cyrkwe, kiž w diakoniskim skutku sobu džělaja. W 49 dotalnych darowanskich akcijach je so dohromady 1,8 miliardow eurow nazběrało. Z tutech pjenjez je so wjac hač 20 000 projektow w Africe, Aziskej a Łačonskej Americe podpěrało.

Berlin. Ewangelskich w Němskej je džerń a mjenje. Kaž ze statistiki EKD wuchadźa, přislušeše kónc lěta 2007 hišće 24,83 mio. staćanow Němskeje ewangelskej cyrkwi – něhdže 268 000 mjenje hač lěto před tym. Tež ličba katolskich spaduje. 2007 bě jich 25,46 mio. – něhdže 224 000 mjenje hač 2006. Z tym přislušeštej 61,2 % wobydlerstwa jedneje z wulkeju cyrkwjow. Něhdže kóždy třeci staćan je ewangelski.

Njeswaćidło. Hač dosrjedź decembra je so za nowonatwar Njeswaćanskeje cyrkwineje wěže wjac hač 161 000 eurow nahromadźilo. Hdyž so dašle dary składuja a hdyž dostanu dosahace spěchowanske srědky, móhli snadź hižo w lěće 2010 nowu wěžu twarić započec.

Klětno. Sobotu do 4. adwenta wuhotowašteg chór a orchester Serbskeho ludoweho ansambla pod nawodom Karstena Sprengera w tudyšej cyrkwi dohodowny koncert. Zaklinčachu serbske, pólske a česke twórbje.

Ochranow. Na lěto 2009 wuńdžechu Ochranowske hesła přeni raz w korejskej rěči. Přeložil je je južnokorejski teolog Ju-Min Hong. Přeni nakład je wušoł w tysac eksemplarach, w přichodnych lětach ma so nakład stajnje wo 500 eksemplarov powysić. Ochranowske hesła wuchadzeja mjeztym hižo we wjac hač 50 rěčach.

Dary

W nowembur je so darilo za Pomhaj Böh 30 eurow. Böh žohnuj dar a darićela.

Spominamy

Před 300 lětami, 9. januara 1709, narodži so na farje w Smělnjej farar **Jan Bjedrich Langa**. Jeho nan, farar Jan Langa, džěše pozdžišo do Minakata a słušeše k tym štyrjom duchownym, kiž su serbsku bibliju přeložili a jeje přenje wudaće 1728 přihotowali. Syn wopyta wjerchowsku šulu w Mišnje a studowaše teologiju w Lipsku. Hromadze ze swojim přećelom Handrijom Hercogom z Bobolc wobnowi tam 1728 Serbske předarске towarstwo, kotraž bě so 1716 založilo a po někotrych lětach džělawasće zaso wusnylo. Po studiju bě dwě lěće z domjacym wučerjom w Jězoru pola Niskeje. Jako farar skutkowaše najprjedy něšto lět w Rychwaldze a we Wósporku, potom wot lěta 1739 hač do swojeje smjerće w Bukecach. Wón zmandželi so z džowku znateho fararja Jana Běmarja w Budestecach. Jako duchowny w Bukecach přeloži hromadze z fararjami Janom Gotttrauom Běmarjom w Budestecach, Hadamom Bohuchwałom Šerachom w Budyšinku a Jurjom Mjenjom w Njeswaćidle Lutherowu Domjacu postilu, kotraž 1751 w Budyšinje wuńdže. Hakle 48lětny wón 1757 w Bukecach zemrě. T.M.

Přeprašujemy

- 04.01. 2. njedzela po hodžoch**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej z kemšemi za džěci (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 18.01. 2. njedzela po Třoch kralach**
08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)
- 01.02. poslednja njedzela po Třoch kralach**
10.00 kemše w Budyšinje w Michalskej z kemšemi za džěci (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)